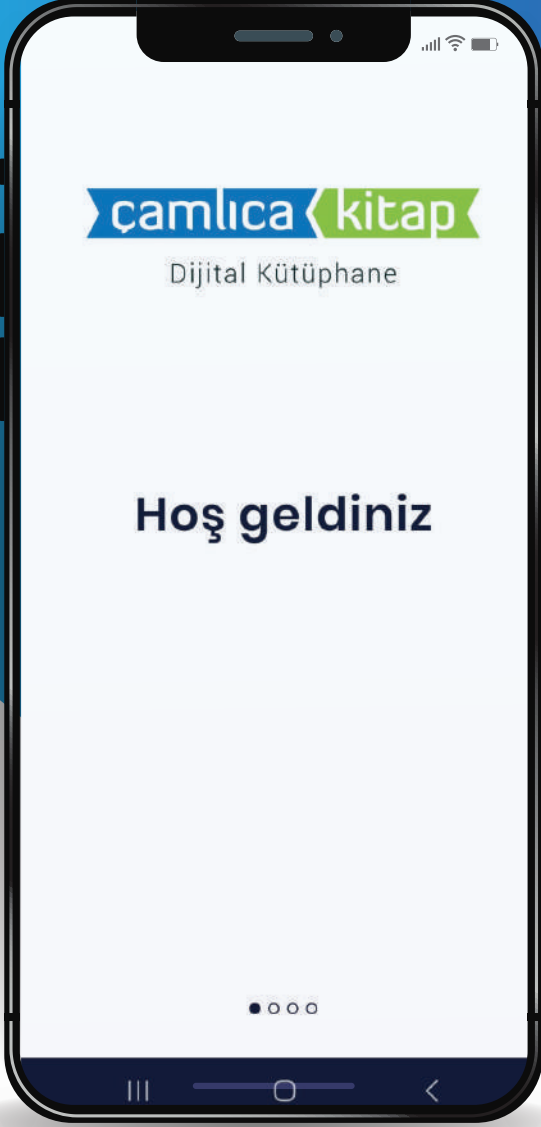

camlica kitap
DİJİTAL KÜTÜPHANE

İSTER BASILI
İSTER DİJİTAL

ÜCRETSİZ
HEDİYE
SAYILAR

SEÇKİN OKURLARIN DİJİTAL KÜTÜPHANESİ

Çamlica Kitap uygulamasını indirin,
dergilerinizi dilediğiniz zaman okuyun.

Dijital Kütüphane
Nasıl Kullanılır?

camlica kitap
DİJİTAL KÜTÜPHANE

✉ dijitaldestek@camlicakitap.com

☎ 0530 285 38 04

👤 0850 811 9 811

YEDİKITA

AYLIK TARİH VE KÜLTÜR DERGİSİ
ARALIK 2024 - SAYI 196

YAYINCI
ÇAMLICA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Adına İmtiyaz Sahibi AHMET TEMİZ
Yayın Yönetmeni (Sorumlu) KEMAL ERKAN
Yayın Editörü VEYSEL SEKMEN
Editörler R. KEMAL SUBAŞI
EMRE BOYACI
Dijital İçerik Editörü TUNAHAN KANICI
Yayın Danışmanları DR. SELMAN SOYDEMİR
İBRAHİM COŞKUN
Tasarım SÜLEYMAN KÖKLÜ
Kurumsal İletişim İSMAİL GÜR - MURAT SAFRAN
Web AURORA BİLİŞİM

KÜTÜPHANE VE ARŞİV

Çamlıca Araştırma Kütüphanesi
www.camlicablibrary.org

YÖNETİM YERİ

Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad. No 54
Güneşli - Bağcılar / İSTANBUL
Sertifika No 46592

REKLAM

HÜSEYİN GÜNEY
huseyin.guney@camlicabasim.com

BASKI

Çamlıca Basım Yayın

YAYIN SÜRESİ-TÜRÜ

Aylık-Yerel Süreli
ISSN 1308-5379

AVRUPA (ALMANYA)

ENDER GMBH, Melatener Weg 18 - 50825 KÖLN
Tel. +49 221 690 58 90
www.camlicakitap.de / abone@camlicakitap.de

AVRUPA (HOLLANDA)

Çamlıca Kitap B.V. Bemmelseweg 67 6662 PE Elst-GLD
Holland / info@camlicakitap.nl / www.camlicakitap.nl

YEDİKITA Dergisi'nin bütün yayın hakkı, Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.'ye aittir. Dergide çıkan yazılar kaynak gösterilerek iktibas edilebilir. Yayınlanan reklamların her türlü mesuliyeti, sahiplerine aittir.

İRTİBAT VE ABONE

0850 811 9 811
abonemerkezi@camlicabasim.com
Yazı İşleri (0212) 657 88 00 - 7103
WhatsApp Hattı 0530 285 38 04

ÇAMLICA BASIM YAYIN VE TİC. A.Ş.

Ziraat Bank IBAN TR81 0001 0021 0550 7231 7750 02
Akbank IBAN TR60 0004 6011 9388 8000 0135 18

yedikita.com.tr editor@yedikita.com.tr

f i x v / yedikitadergisi

Yeni bir okuma deneyimi için
dijital sayılarımız
Çamlıca Kitap uygulamasında

Yedikitadan...

E

mîr Timur; “Moskova’dan Delhi’ye,
Doğu Türkistan’dan İzmir’e” yahut
başka bir ifadeyle Ganj’dan Ege
Denizi’ne” kadar hükmetmiş, bozkır
menşeli son büyük fatih olarak anılır.

Keza kendisi için kullanılan; cihan fatihi,
İslâm’ın kılıcı, Allah’ın kırbacı gibi ünvanları
hak ettiği, hakkında kalem oynatan pek çok
yazarın ortak görüşüdür.

“İzmir fatihi Emîr Timur” ifadesi pek
çoğumuzu şaşırtsa da gerçek şudur ki
İzmir’in sahil kesimini, İslâm düşmanı Rodos
şövalyelerinin elinden söküp almak, binlerce
kilometre öteden gelen bu Türkistanlı
cihangire nasip olmuştu. O ne büyük
bir numune-i imtisaldi ki aksak ayağı ve

utmayan sağ koluna rağmen çelik gibi
bir irade ve azimle at üstünden
inmemiş, girdiği hiçbir savaşı
da kaybetmemişti.

Daha önceki sayılarımızda
Emir Timur’un hayatına,
şahsiyetine, alimler
ve mutasavvıflarla
münasebetlerine temas
eden dosyalarımız olmuştu.
Bu sayımızda ise onu “İzmir
fatih” olarak ele alıyoruz.

İstifadeli okumalar dileriz.

— içinde

ARALIK 2024
sayı

1006

22-31
İZMİR FATİHİ
EMİR TİMUR

PROF. DR. YAHYA BAŞKAN

ekiler

6

AYIN GÜNÜ

MEHMED ŞEVKİ

8

YAZIHANE

BİR İNGİLİZ İÇİN FARŞÇA
ÖĞRENMEK

NEDEN ÖNEMLİ OLABİLİR?

12

İNFÖ

SELÂTİN CAMİLERİ

VEYSEL SEKMEN

14

TEPSİDE SUNULAN İSTANBUL

TUNAHAN KANICI

18

DAĞÂTIR EL-ÜSKÛF ER-RÛMÎ

AHMET SARBAY

32

ÂNIN HİKÂYESİ

GEMİYLE GEÇEMEYEN
SALLA DÖNER

TUNA SER

34

**BASRA KÖRFEZİ'NDE İNCİ
AVCILIĞI**

PROF. DR. AHMET N. ÖZDAL

40

**SELÇUKLULAR VE HANEFİLİK
MEZHEBİ**

VEYSEL SEKMEN

46

TARİH AMBARI

MUSTAFA DEDELER

48

BÂBİÂLİ TERCÜME ODASI

MUSTAFA KARADAŞ

54

OSMANLILAR EHL-İ BİDATE

GEÇİT VERMEDİ

SALİH ÇAVDIR

60

SARAYBURNU SIRTLARININ

ÂBİDEVÎ ESERİYDİ

DÂRÜLFÜNÛN

YASİN ODABAŞI

65

BERCESTE

66

**GALİÇYA BİZİM NEYİMİZ
OLUR?**

KAYIHAN ÇAĞLAR

72

LAKABINI ESERİNDEN

ALAN ÂLİM

MUHAŞŞÎ SİNAN EFENDİ

ARİF TUNÇ

76

TESTGÂH

VAKİT NAKİTTİR...

AHMET SARBAY

78

BULMACA

SELMAN ASLAN

1
ARALIK
1950

KORE'DEKİ TÜRK TUGAYI, KUNURI MUHAREBESİ'NDE ÇİN ORDUSUNU DURDURDU

1. Türk Tugayı'nın Çin ordusuna karşı gösterdiği mukavemet sayesinde, 8. Amerikan ordusu geri çekilme imkânı bulmuş ve muhtemel bozgunun önüne geçilmişti...

● 29 HAZİRAN 1950

Kuzey Kore, Güney Kore'ye âniden saldırarak başkenti Seul'u ele geçirdi ve ülkenin güneyindeki Pusan şehrine kadar olan büyük bir bölgeyi işgal etti.

● 25 TEMMUZ 1950

Birleşmiş Milletler'in çağrısı üzerine Türkiye, tugay seviyesinde bir birliği Kore'ye gönderme kararı aldı.

● 28 EYLÜL 1950

BM ordusu, Seul'u geri almış, 38. paraleli süratle geçerek Çin sınırına kadar dayanmıştı.

● 18 EKİM 1950

24 günlük deniz yolculuğundan sonra, 1. Türk Tugayı, Pusan Limanı'na ulaştı. Tugay'a burada "Kutup Yıldızı" kod adı verildi ve 8. Amerikan Ordusu'nun 25. Tümeni'nin emrine verildi.

● 24 KASIM 1950

BM ordusunun, 24 Kasım'da başlatacağı kesin sonuçlu genel taarruza katılmak üzere, Türk Tugayı'nın Kunuri bölgesinde toplanması emredildi.

26 KASIM 1950

Çin, Kuzey Kore'nin yanında savaşa dâhil olarak on binlerce askeriyle karşı taarruza geçti. Çin'in bu âni saldırısı üzerine başta Amerikan askerleri olmak üzere, Güney Kore ve diğer BM askerleri bozguna uğramak suretiyle geri çekilmeye başladı.

27 KASIM 1950

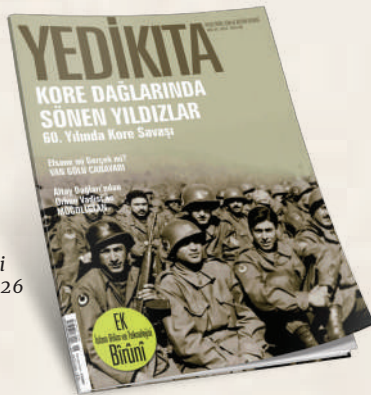
Çin ordusunun beklenmedik taarruzu karşısında geri çekilmek zorunda kalan BM ordusunu himaye etmek ve emniyetini sağlamak üzere Türk Tugayı görevlendirildi.

1 ARALIK 1950

Kunuri-Tokchon yolunu tutan Türk Tugayı, Çinlilerin ablukasında kalmış, çok sayıda kayıp vermesine rağmen düşmanın ilerleyişini yavaşlatmak ve durdurmak amacıyla Kunuri'de oyalama muharebeleri yaparak geri çekilmişti. Bu sayede kuşatılmaktan kurtulan BM ordusu, çekilme ve toparlanma imkânı buldu. Böylelikle bozgun ihtimalinin önüne geçilmiş oldu.

Türk Tugayı'nın bu direnişi, dünyada da büyük yankı uyandırmıştı. Bu muharebede tugay, 218 şehit, 455 yaralı ve 94 kayıp vermişti. Bu zayıf, tugay mevcudunun yaklaşık %20'sine eşitti.

MERAKLISINA
OKUMA ÖNERİSİ

Yedikita Dergisi
Ekim 2010, Sayı: 26

ARALIK'TA BAŞKA NE ÖLDÜ?

4
ARALIK
656

Cemel Vakası meydana geldi.

7
ARALIK
1941

Japon savaş uçakları, ABD'nin Pearl Harbour Limanı'nı bombaladı.

16
ARALIK
1727

İbrahim Müteferrika, Osmanlı'da ilk matbaayı kurdu.

23
ARALIK
1930

Türkiye ile Yunanistan arasında nüfus mübadelesi yapıldı.

BİR İNGİLİZ İÇİN FARŞÇA ÖĞRENMEK NEDEN ÖNEMLİ OLABİLİR?

William Davy - 1779

*İngiliz Doğu Hindistan Şirketi,
önce özel bir teşebbüs olarak
Hindistan'da kurulur. İşin
sonunda ise şirket, görünüşte
insancıl sebeplerle lağvedilip,
Hindistan'daki bütün
kazanımlarına(!) İngiltere
devleti el koyar. Aşağıdaki
mektup, mezkûr şirketin
askerî kuvvetlerinde görevli
Binbaşı William Davy'ye ait.
Yakın dostu Joseph White'a
gönderdiği mektupta Davy,
satır aralarındaki dikkat
çekici bilgilerle beraber, İngiliz
sömürgeciliğinin Asya temsilcisi
olan şirketin Hindistan'daki
faaliyetlerinden ve bir İngiliz
için Farsça bilmenin öneminden
bahsediyor. Joseph White da
sıradan bir dost değil; Oxford
Üniversitesi bünyesindeki
Wadham Koleji Arapça
Kürsüsü'nde görevli bir uzman
ve doktorasını da Huristiyan
ilahiyatı üzerine yapmış!..*

“Sevgili Dostum...

“Şunu da unutmamalıyız ki, Doğu Hindistan Şirketi'nin hâkimiyeti altındaki topraklar, Bengal ve Babar eyaletleriyle Orissa'nın bir kısmı, Koromandel kıyısı ve Malabar kıyısındaki yerleşim yerleri, Büyük Britanya ve İrlanda'dan iki kat daha geniştir. Kısacası, bu topraklar o kadar geniş ve önemlidir ki, savunma ve koruma amacıyla elli bin disiplinli askerden oluşan bir orduya ihtiyaç duyulmuştur. Bu zengin ve verimli topraklar, okyanus tarafından çevrilmediği yerlerde, bağımsız yerli prensler ve güçlerle çevrilmiştir. Bazıları son derece güçlüdür. Bu sebeple bu topraklar, sadece askeri güçle değil, aynı zamanda politikayla da korunmalı ve

savunulmalıdır. Büyük bir siyasî sistem oluşturulmalı, güç dengesi mükemmel bir şekilde korunmalı, zayıflar desteklenmeli, fazla güçlü olanlar ise sınırlandırılmalı ve zayıflatılmalıdır. Bu amaçlar doğrultusunda dostluklar, ittifaklar ve antlaşmalar yapılmalı, bu ittifaklar, antlaşmalar ve dostluklar, yerli prenslerin güçleri azaldıkça ya da arttıkça yeniden gözden geçirilmeli ve yeni ittifaklara yol açmalıdır. Bu nedenle, yerli güçlerle yapılan sayısız konferanslar, yazışmalar ve müzakereler hiç bitmez. Ayrıca, onların hareketlerini izlemek, gizli güçlerini ve kaynaklarını keşfetmek, gizli konseylerine, bağlantılarına ve ittifaklarına derinlemesine nüfuz etmek zorunludur. Bunlar, en üst seviyede öneme sahip işlerdendir. Bu işlerin müzakerecileri en

← Doğu
Hindistan
Şirketi
gemileri

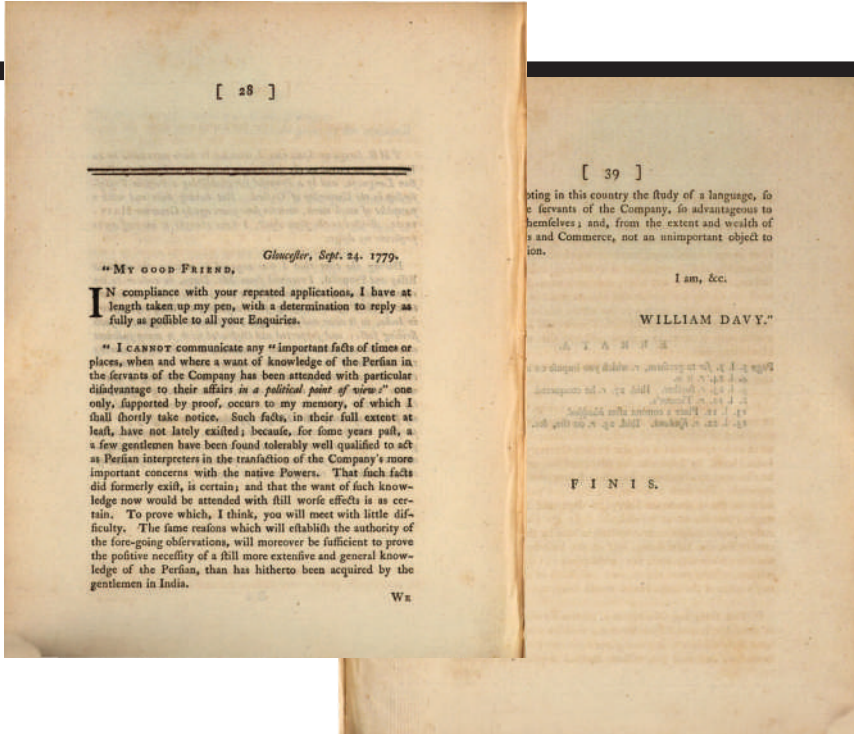
yüksek dürüstlüğe ve derin bir gizliliğe sahip olmalıdır. Son olarak, bu işlerin hepsi Farsça diliyle yürütülmelidir.

“Mr. Orme, Hindistan’da uzun süre kalarak konuyu mükemmel bir şekilde öğrenmiş çok yetenekli bir tarihçidir ve Hindistan prensleriyle olan işlerimizde yerli tercümanlar kullanmanın ölümcül sonuçlarını gösteren çok çarpıcı bir örnek verir ve bu tür önemli işlerin yalnızca Avrupalılara emanet edilmesi gerektiğini vurgular...”

“Hindistan’daki hükümetin, bu kadar önemli siyasî meselelerin yürütülmesinde yerli halka güvenmesi kadar tehlikeli bir şey olamaz. Özellikle de zorunluluktan ya da maddî çıkarlar nedeniyle yabancı bir gücün boyunduruğunu kabul eden daha alt sınıftaki yerlilere güvenmek daha da tehlikelidir. Tüm Avrupalılara hizmet eden yerli hizmetkârlar bu sınıfa girer. Ancak, daha yüksek statüdeki yerli halkın bile altın etkisine karşı tamamen dirençli olmadığını gösteren birkaç örnekle karşılaştım. Bu iddiayı destekleyen çok güçlü bir kanıt elimde mevcut; 1771, 1772, 1773 yıllarında hüküm süren Babür İmparatoru Şah Âlem’in imparatorluktaki çeşitli bağımsız

prensler yazdığı tüm mektupların tam kopyaları elimde. Bu kopyalar, şahın gizli sekreterlerinden biri tarafından düzenli olarak bana iletilmiş ve çoğu zaman mektupların orijinalleri alıcılara ulaşmadan önce elime geçmiştir. Bu sayede Delhi ve Hindistan’ın diğer yerli güç ve prensliklerinin konseyleri ve müzakereleri tamamen gözlerimizin önüne serilmiştir. Bu, Bengal kuvvetlerinin başkomutanı Robert Barker’ın Farsça sekreteri olarak görev yaptığım dönemde gerçekleşmiştir. Bu, bence çok güçlü ve somut bir kanıttır ve bu önemli işlerin yalnızca Avrupalılara emanet edilmesi gerektiğini ve Farsça diline kısmen hâkim olmanın bile bu kişiler için yeterli olmadığını gösterir. Bir Farsça tercümanı, yalnızca dili akıcı bir şekilde konuşmakla kalmamalı, aldığı tüm mektupları da okuyabilmelidir; bu mektupları okuyabilmekle kalmayıp, gerektiğinde önemine binaen kendi el yazısıyla cevap verebilmelidir. Aksi takdirde, hükümetin gizli müzakereleri ve yazışmaları, mecburen güvenmek zorunda kalacağı yerli tercümanlar üzerinden ifşa olabilir. Çok sayıda iş nedeniyle bazı yerli görevlilerden yardım almak gerekebilir; ancak Farsça öğrenmenin teşvik edilmesiyle bu bile önlenebilir. Genç

← Joseph White, Emir Timur hakkındaki kitabında William Davy'nin mektubuna da yer vermişti. Mektubun ilk ve son sayfaları
↓ William Davy

hizmetliler yeterli olduğunda, kıdemlilerinin yanında görevlendirilebilir ve yerliler tamamen dışlanabilir. Ve böyle bir planın büyük fayda sağlayacağına eminim. Yukarıdaki ipuçlarından, Farsça öğrenmenin, siyasî açıdan büyük bir teşvike değer olduğunu kanıtlayabileceğinizden eminim.

“Siyasî görüşlerden bağımsız olarak, bu değerli dilin genel olarak çalışılması Doğu Hindistan Şirketi için çok büyük bir öneme sahiptir... Şirketin her kademedeki görevlileri başkanlıktan ayrılıp, şirketin topraklarındaki eyaletlere ve ilçelere yayılmaktadır. Amaçları; tarımın denetimi, ülkenin düzenlenmesi, gelirlerin toplanmasıdır... Ayrıca birçok görevli, Avrupa pazarına yönelik yatırımların denetimi için çeşitli fabrikalara atanmıştır. Bu detayları verdikten sonra, şirketin kıdemli ve genç sivil görevlilerinin sırayla atandıkları görevlerde yerel bir dili bilmenin ne kadar faydalı ve

hatta zorunlu olduğunu belirtmeye gerek olmadığını düşünüyorum...

“Ayrıca, ticarî açıdan bakıldığında, Farsça bilmenin şahıslara büyük bir avantaj sağlayacağını düşünüyorum. Batı Hindistan eyaletlerinde, Bengal'de olmasa da, tüm ticarî işlemler Farsça yapılmaktadır...

“Askerî açıdan da Farsça öğrenmenin dikkate değer olduğunu söyleyebilirim. Bunun nedeni, Hindistan dilini mükemmel bir şekilde öğrenmenin en iyi ve tek yolu olmasıdır. Bu dili bilmeden, bir subayın, ne kadar büyük askerî yetenekleri olursa olsun, yerli askerlerden oluşan bir taburu doğru şekilde komuta etmesi mümkün değildir...

“Bu kapsamlı ve karmaşık dili öğrenmenin, birçok kişi için aşılması imkânsız bir zorluk olacağı öne sürülebilir. Ayrıca, şirketin Hindistan'daki

görevlilerinin meşguliyetleri nedeniyle böyle zor bir işe girecek zamanları ve fırsatları olmadığı da iddia edilebilir. Bu nedenle, bu değerli bilgi edinimi, sadece merak, hırs ya da üstün yetenekleri olan genç adamlara bırakılmalıdır.

“Diğer taraftan şirketin, Farsçanın önemini kavramaya başladığını da görüyorum. Bunun bir göstergesi, Farsça ve Arapça Sözlük’ün yazarına verdikleri teşviktir. Şirket bu değerli eserin yüz elli kopyasını almayı taahhüt etmiştir. Bu kopyaları, yurtdışındaki görevlilerine dağıtmayı ve bu şekilde dili öğrenmelerini kolaylaştırmayı planladıkları anlaşılıyor...”

“Şu anda Farsça diline Hindistan’da genel bir ilgi oluşturmanın en önemli yolu; Doğu Hindistan Şirketi’nin buna uygun bir teşvik vermesi ve genç görevlilerde, bu dilin öğrenilmesinin terfi için zorunlu olduğuna dair bir kanaat oluşturulmasıdır. Eğer genç görevliler, Farsça bilmenin üst rütbelere yükselmenin ana yolu olduğunu ve gelecekte bu bilginin kıdemden daha önemli hâle geleceğini bilselerdi, bu dili öğrenmek, onların en büyük amacı olurdu...”

“Yukarıdaki plan, genç görevlilerin yeteneklerini ölçmek için iyi bir ölçek olarak kullanılabilir... Yetenekleri, hafızası ya da azmi olmayan kişi, herhangi bir dili orta seviyede öğrenememişse makul bir demirci, marangoz ya da tuğla ustası olabilir; ancak o kişi çok kötü bir tüccar, sıradan bir eyalet denetçisi ya da basit bir askerî subay olur.

“Kısacası, Hindistan’da yaşayan İngilizlerin Farsça diline olan ihtiyaçları, şu kısa karşılaştırma ile çok net bir şekilde ortaya konabilir: Fransa’dan, İspanya’dan, İsveç’ten ya da Danimarka’dan bir kişi, servetini artırma amacıyla İngiltere’yi ziyaret edecek olsa, bu kişinin o ülkede herhangi bir sivil ya da askerî görevi gelebilmek için İngilizce öğrenmesi gerekmez miydi?

“Yukarıdaki gözlemler, bu konu hakkında aklıma gelen her şeyi içermektedir. Samimiyetle umarım ki bu gözlemler, Fars edebiyatının önemini kanıtlamanıza biraz olsun yardımcı olur... Şirketin geniş toprakları ve ticareti dikkate alındığında bu dil, Britanya ulusu için de önemsiz bir konu değildir.” ■■

Kaynak: Joseph White, A Specimen of The Civil and Military Institutes of Timour, or Tamerlane, Oxford 1780

Bir Şirketten Daha Fazlası Doğu Hindistan Kumpanyası

“Doğu Hindistan Kumpanyası (Şirketi), İngiliz sömürgeciliğinin Asya temsilcisi olarak kısa süre içerisinde, Hindistan’dan gelen kıymetli mallar üzerinde tekel olmayı başarmıştır. 1750’lerde kumpanya, artık ihracatla uğraşmak yerine, doğrudan yerel zenginliklerin tamamına sahip olmak şeklinde bir strateji belirler kendine. Doğu Hindistan Kumpanyası, Babürlü devlet adamlarının basiretsizlikleri sebebiyle, kısa süre içerisinde askerî bir güç hâline geldi ve çok önemli imtiyazlar elde etti. Vaktiyle şirket, yerli halkın ürettiği kıymetli kumaşların Avrupa’ya ihraç kapısıydı. Fakat Hintliler artık enfes kumaşlar üretmek yerine İngiltere’den satın alır oldular ve Çin’e satılmak üzere, şirket için afyon yetiştirir hâle geldiler. Hikâyenin tamamı, bu sayımızın dosya konusu oldu. “Kolonilerimizdeki temel ihraç mallarının üretimi, güneşten uzaklıkları nisbetinde değer kaybediyor. O yüzden kuzey enlemlerinde koloni kurmaktan kaçınmalıyız.” diyen İngiliz yazar ve ziraatçi Arthur Young (ö.1820), İngiliz koloniciliğinin temel prensiplerinden birini ortaya koymuş görünüyor. Dünyanın pek çok yerinde, bugün dahi izdüşümlerini görebileceğimiz prensipler...”
(Yedikita, S. 154, Haziran 2021.)

ânın
hikâ-
yesi

TUNA SER

آنک چکایری

GEMİYLE GEÇEMEYEN SALLA DÖNER

18 Mart Deniz Savaşı'nda Çanakkale'yi denizden geçmeyi başaramayan İtilaf kuvvetleri, Ocak 1916'da Çanakkale'yi tamamen terk etmek zorunda kalmışlardı.

Heybetli zırhlılarla, yenilmez denilen donanmayla gelen askerler, sallarla tahliye edilmişti. Tıpkı fotoğrafta gördüğümüz İngiliz birlikleri ve topçuları gibi.

Askerler, Aralık 1915'te gündüz vakti sallarla Suvla Körfezi'nden tahliye ediliyor.

NE GÜZEL DUA...

1516'da Suriye, Ürdün ve Filistin, 1517 tarihinde de Mısır Osmanlı idaresine intikal ettiğinde Mekke Emiri Şerif Berekât, oğlu Şerif Ebû Nüme'yî, Kahire'de bulunan Yavuz Sultan Selim Han'a göndererek ona tabi olduğunu bildirmiştir. Yavuz Sultan Selim Han'ın, veziri Pîrî Paşa'ya söylediği şu cümleler, padişahın ruh asaletini gösteriyor: "Allâhü Teâlâ beni ecdadımın ocağına padişah kılınca, Cenab-ı Hakk'a yalvarıp yakardım: 'Ya Rabbi, bana Kâbe-i Muazzama'nın ve İki Cihanın Fahri, Habibin Muhammed Mustafa'nın mübarek Ravza-i Mutahharalarının bulunduğu Medine-i Münevvere'nin süpürgeçiliğini nasib et.' diye yüzümü yere sürüp secdeye kapandım. Şükürler olsun ki Cenab-ı Hak beni o mutluluğa eriştirdi. Dünyada arzu ettiğime nâil oldum. Benim mübarek topraklara olan sevgim diğer vilayetler gibi değildir. Onlar Allah Rasûlü'nün komşularıdır..."

**Abbasîler zamanında,
Bağdat'ta haram ve
şüpheli şeylerden
son derece sakınan
hanımların, akşamları
evlerinin damında
ay ışığında iplik
eğirirken, oradan geçen
halifenin hizmetlilerinin
ellerindeki meşalelerin
ışığı gelince şüphe
karışır diye ellerindeki
işi bıraktıklarını...**

BİLİYOR
MUYDUNUZ?

SÖZLERİN ASILLARI

ÇELEBİ

Şehir terbiyesi almış, nazik, okur-yazar adam manasındadır. Çelebi Sultan Mehmed devrine kadar padişah oğullarına, Mevlâna Celâleddin soyundan gelenlere ve bunlar arasından Mevlevî tarikatının başına da bu isim verilirdi. Bu kelime, eskiden Türkler tarafından “İlah (Yaratıcı)” manasına kullanılmış olan “Çalap” kelimesinin, -i nisbet ekiyle yumuşatılmış şeklidir ve dindar manasına gelirdi.

36 PADIŞAH, 14 İSİM...

Osmanlı padişahları arasında şu isimler bulunur:

- 6 padişahın adı Mehmed,
- 5 padişahın adı Murad,
- 4 padişahın adı Mustafa,
- 3 padişahın adı Osman,
- 3 padişahın adı Selim,
- 3 padişahın adı Ahmed,
- 2 padişahın adı Bayezid,
- 2 padişahın adı Süleyman,
- 2 padişahın adı Mahmud,
- 2 padişahın adı Abdülhamid,
- 1 padişahın adı Orhan,
- 1 padişahın adı İbrahim,
- 1 padişahın adı Abdülmecid,
- 1 padişahın adı Abdülaziz.

Böylece 36 padişah, toplamda 14 farklı isim taşımaktadır.

*Zâtında görür sûret-i noksân u kusûrun
Âyine-i ahvâline her kim nazar eyler*

Haşmet (Abbaszâde)

İnsan, kendi ahval ve harekâtını kontrol edebilirse, ekseriya noksan ve kusurların bizzat kendinde olduğunu fark eder.

Vakit Nakittir...

Ecdadımız, hayatının her safhasında, zamanı iyi değerlendirmeye büyük önem verirdi. Güneş doğmadan kalkar, namazını kıldıktan sonra işinin başına koşardı. Kaba kuşluk vakti, yani güneş tepeye yaklaşırken günün ilk yemeğini yer, biraz istihattenden sonra işinin başına dönerdi. Namaz vakitlerini güneşin hareketlerine göre tespit edip ibadetlerini aksatmazlardı. Hesapla bu kadar içli dışlı olan insanlar elbette ehl-i dünyadan farklı olacaklardı...

1-Gün doğarken namaz kılınmaz, uyunmaz, zira rızıkların dağıtıldığı saatlerdir. Yatarsan “ğaylûle” derler, bedeni tembelleştirdiği için makbûl tutulmaz. Gün ortasında bir miktar uyumaya “kaylûle” denir ki Peygamber Efendimiz’in (s.a.v.) sünnet-i seniyyesidir; yattığı yerden sevap kazandırır insana... Gece uykusu gibi faydalıdır. Bir de “feylûle” vardır ki, tavsiye olunmaz. Feylûle ne demektir?..

- a-İkinci ile akşam arası uyumak
- b-Bütün gün uyumak
- c-Gece yarısından sonra uyumak
- d-Uyandıktan hemen sonra tekrar uyumak

2-Peygamberler tarihi kitaplarından öğrendiğimize göre, Mısır’da vazife yapan peygamberlerden (aleyhimüsselâm) biri, zamanın hükümdarı tarafından hapse atılır. Mübarek, güneşi göremediğinden, namazlarını vaktinde kılmakta çok zorlanır. Bunun için su saatini keşfeder. Bu yüce insanın ismini biliyor musunuz?..

- a-Mûsâ aleyhisselâm
- b-Yûşâ aleyhisselâm
- c-Ya’kûb aleyhisselâm
- d-Yûsuf aleyhisselâm

3-Karahanlılardan Osmanlılara, külliye cami merkezlidir. Yakınlarına mektep, medrese, kütüphane, dârülhadis, dârülkurrâ kurulu; az öteye han, hamam, imaret, şifâhane, avluya da abdest alınması için şadırvan bina edilir. Musallaya benzer bir mermer üzerine veya caminin dış duvarına güneş saati kazınır ki; namaz vakitleri takip edilebilsin. Anadolu’daki en eski güneş saati Diyarbakır’da Ulu Camii’nin avlusundadır. Kimin eseridir?..

- a-Mimar Sinan (?-1588) Baş mimar, inşaat mühendisi
- b-El-Cezerî (1136-1206) Fizikçi, sibernetik alimi, makine mühendisi
- c-Ali Kuşçu (1403-1473) Astronom, matematikçi
- d-Akşemseddin (1389-1459) Tabib, eczacı, onkoloji uzmanı

4-Gökyüzünde Ay’ın hareketlerini takip etmek önemli bir olaydır. Zira yeni ayın girdiği bu şekilde anlaşılır. Yoksa Ramazan-ı Şerif ayının girdiğini vs. anlayamazsınız. Bazı yerlerde, insanlar topluca tepelere tırmanır, Ay’ın hilal hâlini görmeye çıkarlar. Yeni hilal, Güneş’in battığı yönde incecik görünür ve kaybolur. Bu, yeni ayın başladığını haber verir. Bu akışı gözetlemenin bilimsel adı nedir?..

- a-Zaman ayarı
- b-Gözlem yapmak
- c-Ru'yet-i hilâl
- d-Ay'ın keşfi

5- Eskilerin ömrü hilal peşinde geçer. Yeni Hicrî yılın (1 Muharrem) ve Üç Ayların başlangıcı, Kandil günlerinin tespiti hesaplanır. Ya bunları bilecek, bulacaksınız veya bir bilene soracaksınız. Bunlar hem dinî ilimlere hem astronomiye hâkimdir. Elleri harita, pusula, usturlab, rubu' tahtası vs. gökyüzündeki hareketleri incelerler, vakitleri ayarlayıp zamanı hesaplarlar. Bu kişilere ne ad verilir?..

- a-Muvakkit
- b-Hesap-kitap uzmanı
- c-Astronom
- d-Meteoroloji uzmanı

6- Sahabe-i Kirâm Efendilerimiz, Resûlullah'ın (sallallahü aleyhi ve sellem) yanında yetiştikleri için, gök cisimlerinin hareketleri konusunda bilgi sahibiydiler. Dolayısıyla ilk muvakkitler onlardı. Bildiklerini kendilerinden sonrakilere öğrettiler. Bunlar söylenenleri kaleme aldılar ve muvakkithane kurumlarının temelini attılar. İlk muvakkithane nerede kuruldu?..

- a-Kahire'de Ezher Camii'nde
- b-Şam'da Ümeyye Camii'nde
- c-İspanya'da Kurtuba Camii'nde
- d-Bağdat'ta el-Hulefa Camii'nde

7- Dedelerimize göre; zamanı ayarlamak için Güneş ve Ay esasır. Saate bakmazlar. Haklıdırlar; ister atom saati olsun, isterse kol saati, bir an gelir bozulur. Ama Güneş ile Ay, ancak kıyamet koparsa bozulur. Miladî takvimde gün, gece yarısı değişir ve bir sonraki gün 00.00'dan sonra başlar. Elinizde mekanik saat yoksa bunu bilemezsiniz. Güneş tabii takvimdir, battı mı gün biter, bir sonraki gün başlar. Bunu belirlemek için batma (gurûb) ile ezanî saatler ayarlanır. Kadran kaç getirilir?..

- a-12'ye
- b-3'e 5 kalaya
- c-6 buçuğa
- d-8'i çeyrek geçeye

8- Abbâsî halifesi Harun Reşid, Avrupa'nın en büyük hükümdarı olan Şarلمان'a çeşitli hediyeler gönderir. İçlerinden biri kocaman bir çalar saattir. Bu, Avrupa'nın gördüğü ilk

mekanik saattir. Müdahale edilmeden çalışması ve gongunun çalması bazılarını korkutur. İçinde şeytan var sanırlar. Müslüman teknisyenler, saati kurup ülkelerine dönerler. Muhtemelen saray mensuplarından meraklı biri, saati kurcalarken bilmeden gong ayarını değiştirir. Saat, gece yarısı hiç beklenmedik bir anda çalmaya başlar. Sarayda neler yaşanır?..

- a-Şövalyeler saate saldırarak parçalar.
- b-Saatin ayarını bozan adam falakaya yatırılır.
- c-Herkes bir yerlere kaçar.
- d-Saati denize atarlar.

9- Big Ben, İngiltere'nin başşehri Londra'da 1859 yılında inşa edilen bir saat kulesidir. Yeryüzündeki ilk saat kulesi değildir ama bunun inşasından sonra saat kuleleri yaygınlaşmaya başlamıştır. İlk zamanlarda resmî adı Great Clock (Büyük Saat) idi. Buna rağmen ahali, Big Beng (Büyük çan) demekten vazgeçmedi. Zamanla Big Ben'e dönüştü. Avrupalının vakit anlayışı, bizim gibi olmadığından o sadece bir saattir. Oldukça ilginç bir hikâyesi vardır. Meselâ tasarımı yapan Augustus Pugin, çizimleri bitirdiği 1852 yılında frengi hastalığından aklını kaybeder ve ölür. Dahası, kulenin içinde bir de hapisane vardır. Başka ne gibi özellikleri vardır?..

- a-Kule, her sene kuzeybatıya doğru milim-milim eğilmektedir.
- b-Saat, inşa edildiği yıldan itibaren tam 5 defa yoğun kar yağışından, bir defa da aşırı sıcaklardan dolayı durmuştur.
- c-1945 yılında bir sığırcık sürüsü saatin yelkovanına konarak, saati 5 dakika geriye götürmüştür.
- d-Hepsi

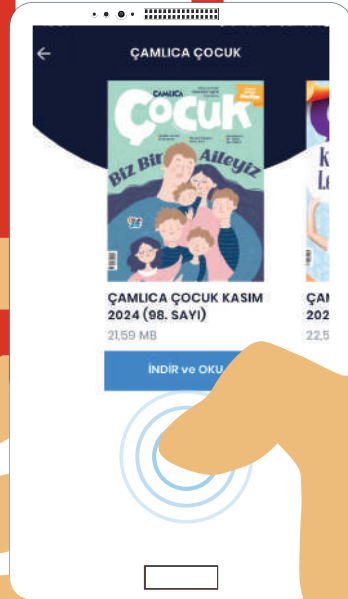
10- Avrupa'da saat kuleleri yayılmaya başladığında, dönemin Osmanlı yönetimi, sosyal hayatta kolaylık olsun diye yurdun her tarafını saat kuleleriyle donatır. İlki, Safranbolu'da inşa edilir. Sonra; İzmir, Adapazarı, Çanakkale, Konya, Sinop, Gerede, Çorum ve diğerleri... Saat kulesi yaptırmakla da iş bitmez; oraya bir muvakkit lazımdır. Hem mekanikten anlayacak hem saati kurup mekaniğini yağlayacak. Sadece devlet değil, hayır sahipleri saat kulesi yaptırır, ayar ve bakımını muvakkitlere bırakırlar. Çorum Saat Kulesi'ni inşa ettiren ve hemşehrilerine hediye eden meşhur zat kimdir?..

- a-Abaza Hasan Paşa
- b-Yedi-Sekiz Hasan Paşa
- c-Hâdim Hasan Paşa
- d-Kethüda Hasan Paşa

100. Sayıya Özel
%50
İndirim!

Çamlıca
Çocuk
Dergisi
**Dijital
Dergi
Abonelik
lerde**
Aralık
Ocak
ayına özel
kampanyayı
kaçırmanın!

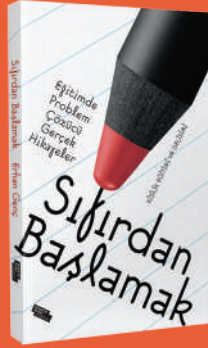
ÇAMLICA
Çocuk
Aylık Çocuk Dergisi

SANAL FUARA ÖZEL KAMPANYALARIMIZ!

Sanal Fuara Özel İndirimlerden 23 Aralık Tarihine Kadar Faydalanabilirsiniz

SANAL FUARA
ÖZEL KİTAP SETLERİ

%45 İNDİRİM

Toplam
33
Özel Set

**3 AL 2 ÖDE
KAMPANYASI**

1 Kitap
HEDİYE

camlica kitap

Kredi Kartına
6 taksit Fırsatı

Kapıda
Ödeme

500 TL ve Üzeri
Ücretsiz Kargo

Üye Olmadan
Hızlı Alışveriş

2. ÜRÜNE

%50 İNDİRİM

Bunu Alana

2 Kitap
YARI
FİYATINA

Bu Kitap
%50 İndirim

**3 ALANA
1 HEDİYE**

TOPLAM
14 SET

sanal
fuar